

Božidar Baumgarten: životopis i skladateljski rad

Picinić, Antonella

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:749228>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-25**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Muzička akademija u Puli

ANTONELLA PICINIĆ

BOŽIDAR BAUMGARTEN:

ŽIVOTOPIS I SKLADATELJSKI RAD

Završni rad

Pula, 2017.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Muzička akademija u Puli

ANTONELLA PICINIĆ

BOŽIDAR BAUMGARTEN:
ŽIVOTOPIS I SKLADATELJSKI RAD

Završni rad

JMBAG: 0303042763

Studijski smjer: Glazbena pedagogija

Predmet: Povijest glazbe

Mentorica: doc. dr. sc. Lada Duraković

Komentor: Branko Okmaca, v. pred.

Pula, 2017.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Antonella Picinić, kandidat za prvostupnika Glazbene pedagogije ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student:

U Puli, 13. 09. 2017.

Sadržaj

UVOD.....	E
rror! Bookmark not defined.	
1. ŽIVOTOPIS SKLADATELJA.....	2
1. 1. Djetinjstvo i obrazovanje.....	2
1. 2. Razdoblje bavljenja popularnom glazbom.....	4
1. 3. Skladateljski rad.....	5
2. POPIS SKLADBI.....	13
2. 1. Popis popularno - glazbenih djela.....	13
2. 1. 1. Autorske skladbe.....	13
2. 1. 2. Aranžmani.....	16
2. 2. Popis umjetničkih skladbi.....	18
2. 2. 1. Prošireni gudački komorni orkestar ili simfonijski orkestar.....	18
2. 2. 2. Gudački komorni orkestar.....	19
2. 2. 3. Manji komorni sastavi.....	20
2. 2. 4. Klavirske skladbe.....	21
2. 2. 5. Zborske skladbe.....	21
2. 3. Kronologija izvedaba skladbi.....	22
3. KLAVIRSKI OPUS.....	23
3. 1. Analiza klavirskih djela.....	23
3. 1. 1. Zanos.....	23
3. 1. 2. Valcer cvijeća.....	27
ZAKLJUČAK.....	32
LITERATURA.....	34
SAŽETAK.....	35
SUMMARY.....	36

1. Životopis skladatelja

1.1. Djetinjstvo i obrazovanje

Fotografija Božidara Baumgartena (iz obiteljskog albuma)

Božidar Baumgarten rođen je 08. 01. 1944. g. u Zagrebu.¹ Njegovi roditelji bili su glazbeno obrazovani i oboje su svirali violinu. Majka je po zanimanju bila nastavnica, a otac geodet. Uz Božidara, imali su još jednog sina, Draška², koji je također stekao glazbeno obrazovanje i danas je poznati orguljaš. Obitelj se u ranom Božidarovom djetinjstvu preselila iz Zagreba u Rijeku.³

Roditelji su već u djetinjstvu Božidaru usadili ljubav prema glazbi te su razmišljali koji bi instrument mogao početi učiti. U obzir su dolazili klavir ili harmonika, no s obzirom da im se harmonika činila prilično teškom za nošenje, odlučili su se za klavir. Iako je htio čim prije započeti učiti svirati, glazbenu školu nije mogao početi pohađati prije sedme godine, pa je u dobi od 6 godina odlazio na privatnu poduku klavira kod „Družbe sestara Presvetog Srca

¹ Podaci su dobiveni od skladatelja, a njegov životopis se može pronaći i u člancima Novog lista (5. rujan 2013, 23) i Mediterana, priloga Novog lista (8. rujan 2013, 6)

² Draško Baumgarten (Rijeka, 1953.g.) je studij orgulja završio na Akademiji za glasbo u Ljubljani, a poslijediplomski studij na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. (<http://quercus.mic.hr/quercus/person/461>)

³ Božidar je imao 3 godine kad se obitelj preselila u Rijeku, a nastavu glazbe je započeo u 6. godini.

Isusova“ u Rijeci⁴. Časna sestra koja je poučavala klavir bila je vrlo stroga te je Božidar ubrzo prestao odlaziti k njoj i krenuo na privatne satove kod jedne akademske obrazovane profesorice iz Rima. Navedena profesorica nije znala govoriti hrvatski jezik, a Božidar nije znao talijanski, pa su komunicirali samo putem glazbe. Iako je njezin način podučavanja bio prilično zastarjeo, posebice u tehničkom smislu, Božidar je stekao osnove sviranja klavira, a tehniku sviranja naknadno je prilagodio i usavršio. Godine 1950. upisao je osnovnu školu, a već iduće godine i osnovnu glazbenu školu, riječku Glazbenu školu⁵, koja je kasnije preimenovana u Glazbenu školu „Ivana Matetića Ronjgova“. Nakon osnovnoškolskog obrazovanja, slijedio je upis u srednju školu, „Prvu riječku hrvatsku gimnaziju“. Paralelno s gimnazijskim usmjerenjem, Božidar je nastavio glazbeno obrazovanje u Srednjoj glazbenoj školi „Ivana Matetića Ronjgova“ odabravši klavir za glavni predmet. Među profesorima koji su mu predavali, ističu se profesori teoretskih predmeta, profesorica Vjera Matetić⁶ i profesor Franjo Putar koji je ostavio poseban trag u glazbenom obrazovanju zbog iznimne vještine prenošenja znanja. Već za vrijeme srednjoškolskih dana počeo se baviti i skladanjem. Potaknut saznanjima stečenih pohađanjem teorijskih predmeta, znanjem o harmoniji te vještim snalaženjem na klaviru, napisao je svoje prve glazbene uratke. Unatoč tomu što profesori nisu pokazali veći interes i poduprli rad mladoga skladatelja, no to nije utjecalo na njegovo daljnje bavljenje kompozicijom.

Budući da je glazbenu školu upisao nakon opće, u gimnaziji je maturirao 1962. g., a odsjek klavira na glazbenoj školi 1963. g. Posljednju godinu u srednjoškolskom glazbenom obrazovanju radio je kao glazbeni pedagog u Osnovnoj školi u Bakru⁷. Od Rijeke do Bakra putovao je raznim prijevoznim sredstvima. S obzirom da se nakon odrađenog posla u Bakru, svakodnevno morao vraćati Rijeku na drugi posao kojeg je obavljao u pošti, često se morao snalaziti putujući autostopom. U tom je razdoblju Božidar želio čim bolje iskoristiti svoju radnu svakodnevicu pa se uz dva posla puno posvetio vježbanju glasovira kojeg je polazio u

⁴ „Družba sestara Presvetog Srca Isusova“ (Societas sororum Sanctissimi Cordis Jesu – SCJ), autohtona je hrvatska redovnička zajednica i jedina nastala u gradu Rijeci potkraj 19. stoljeća. Družba je izrasla iz „Pobožne udruge Kćeri Presvetog Srca Isusova“. Osnovana ju je 1899. u Rijeci Majka Marija Krucifiksa Kozulić (1852.-1922.), pod vodstvom kapucina o. Arkandela iz Camerina (1821.-1900). (<http://www.sestrescj.hr/showitem/povijest-druzbe>)

⁵ Glazbena škola je u Rijeci osnovana 1820. g. U tridesetim godinama 20. st. nosi naziv „Scuola comunale di musica“, a od 1963. g. naziv Muzička škola „Ivan Matetić Ronjgov“ Rijeka. (<http://www.ogs-imateticaronjgovari.skole.hr/dodaci/Godisnji-plan-i-program-rada.pdf>)

⁶ Vjera Matetić je mlađa kćer poznatog hrvatskog skladatelja i utemeljitelja istarske ljestvice, Ivana Matetića Ronjgova (1880. – 1960.), čije ime nose glazbene škole u Rijeci i Puli.

⁷ „Osnovna škola Bakar“ spada u najstarije škole u Republici Hrvatskoj (1776. g. je otvorena pučka škola, a nastava se u današnjoj zgradi provodi od 1909. g.).

klasi profesorice Dorothy Lutemberger. Nakon obje mature, Božidar se ipak odlučio za studij ekonomije na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci. Zašto se nakon glazbene škole i velikog interesa za bavljenje skladanjem ipak odlučio za taj fakultet, Božidar pojašnjava činjenicom da u toj dobi nije bio ni sam u potpunosti siguran da je bavljenje glazbom put koji mu može osigurati egzistenciju te da je odabiru prethodila i nezainteresiranost profesora u glazbenoj školi za njegovu daljnju edukaciju.

1.2. Razdoblje bavljenja popularnom glazbom

Mladi je Božidar nakon obje mature i upisanog fakulteta još uvijek tragao za glazbenim identitetom i mogućnošću bavljenja skladanjem i glazbom općenito. Htio je naći način kako upotrijebiti znanje i vještine koje je stekao u glazbenoj školi. Poznanstvo s nekoliko mladih glazbenika u Rijeci dovelo je do osnivanja vokalno – instrumentalnog sastava „Felix“ koji se probio na riječku glazbenu scenu i stao uz bok poznatoj grupi „Uragan“⁸. Za vrijeme studija, Božidar je nastupao s navedenom grupom te istovremeno razmatrao različite mogućnosti svojih daljnjih profesionalnih angažmana. Naime, grupa je dobila ponudu nastupanja na brodu koji je plovio do Kariba, no u tom bi slučaju nastavak studija postao upitan. Istovremeno je dobio primamljivu ponudu za nastupe tijekom čitave sezone u hotelu Punta u Velom Lošinju. Bilo je to 1967. g. Grupa je vrlo složno prihvatila ponudu a nakon uspješno odrađene prve sezone, grupa „Felix“ se vratila i iduće godine u Lošinj. Tu je Božidar upoznao i svoju buduću suprugu Nives, ženu kojoj je posvetio mnoga svoja djela. Zasnovao je obitelj i tako se stalno nastanio na otoku Lošinju, u Malom Lošinju.

Studij ekonomije je pohađao vanredno, a u međuvremenu je 1969. g. odslužio i vojni rok. Prije toga, Božidar je započeo raditi s mladim glazbenicima s otoka te se po povratku iz vojske, priključio upravo toj grupi koja je nosila naziv „Otočani“.⁹ Nakon što se voditelj i osnivač grupe odselio u SAD, Božidar je preuzeo vodstvo „Otočana“. S tom je grupom nastupao i izvan Lošinja a posebno su zanimljiva bila putovanja kruzerom prilikom kojih su obišli cijeli Atlantik i Sredozemlje do Crnog mora. Na tim je putovanjima Božidar nastupao i s drugim glazbenicima, te je to bila prilika upoznavanja drugih kultura. Po povratku s turneje, uz nastupe s grupom, zaposlio se kao voditelj poslovnice „Croatia osiguranja“ u Malom

⁸ Grupa „Uragan“ bila je prvi hrvatski rock band osnovan 1960. g., a inače je Rijeka poznata kao rokerski grad zbog razvoja navedene vrste glazbe i njenog opstanka zahvaljujući brojnim sastavima.

⁹ Grupu „Otočani“ formirao je Nedjeljko Benveniste te su bili vrlo poznati u regiji. Grupa je imala 5 članova, a kasnije se sastav mijenjao.

Lošinju. Grupa „Otočani“ se 1979. g. razila te su njeni pojedini članovi, među kojima i Božidar, osnovali grupu „Feral“ koja je djelovala deset godina. Novoosnovana grupa je također nastupala na otoku a nastupali su i u Rijeci i Sloveniji. Nakon što su se „Ferali“ razili, Božidar je od 1989. g. do 1992. g. nastavio nastupati sam kao klavijaturist. Već u tom razdoblju počeo se ozbiljnije baviti skladanjem. Samostalno nastupanje je potom prekinuo pridruživši se Radovanu Kuljaniću koji je svirao mandolinu. Sastav se zvao „Duo Lošinj“ a dvojica glazbenika je zajednički nastupalo dvije godine, od 1996. g. do 1998. g.

1. 3. Skladateljski rad

Intenzivno skladateljsko razdoblje započelo je one godine kada je Božidar prekinuo reproduktivno djelovanje, odnosno bavljenje popularnom glazbom u raznim grupama i sastavima. I ranije, prije početka sviranja s gore navedenim skupinama, povremeno je znao sjesti za klavijature i svirati te oslušivati melodije i harmonije. Neka djela su bila spoj jazz i zabavne glazbe, no uskoro se njegov stil počeo mijenjati i dobivati drugačije konture.

Od glazbenih velikana Božidar je još od srednje škole preferirao skladatelje romantizma poput Chopina, Rahmanjinova i Liszta.¹⁰ U ovom razdoblju Božidar je znao sjesti za klavir i svirati te istovremeno pisati, pa je tako katkad skladao po jednu skladbu dnevno. Tada je napisao opus skladbi za klavir od kojih su neke kasnije priređivane za veće sastave, a neke od njih su ostale samo kao prvotna skica, koncept i ideja. Božidara je jako zanimalo pisanje za veće sastave, posebno za simfonijski orkestar. U jednom je telefonskom razgovoru s prvim voditeljem grupe „Otočani“, Nedjeljkom Benvinom, došao na ideju da objavi svoja djela kako bi zaživjela. Nedjeljko mu je dao podstrek i u razdoblju od samo mjesec dana, radeći više sati i danju i noću, napisao je osam simfonijskih djela koja je namijenio američkom tržištu. Ta je djela kasnije pod opusom *Sunset Symphony* objavila kuća „CD Baby Music Store“¹¹. Božidar je uspio objaviti ova djela u renomiranoj izdavačkoj kući. Poslao je zvučni zapis, nastao pomoću kompjuterskog programa koji notni zapis pretvara u zvučni, a izdavačka ga je kuća objavila uz minimalne promjene, temeljene na poboljšanju kvalitete samog zvuka.

¹⁰ Skladatelji pripadaju razdoblju romantizma (19. st.) i neoromantizma (20. st.)

¹¹ Američka glazbena kuća koja se bavi distribucijom.

Prve izvedbe njegovih djela dogodile su se na domaćem tlu 2009. g., na festivalu klasične glazbe, „Osorske glazbene večeri¹²“. Do realizacije je došlo nakon što je Božidar kontaktirao voditelja i začetnika „Hrvatskog komornog orkestra¹³“, Anđelka Ramušćaka. Poslao mu je notni materijal, njemu se svidio i obećao je da će ga orkestar izvoditi vrlo skoro. Tako je ansambl dobio partiture *Lošinjske romanse* koju je uspješno praizveo na koncertu 2009. g. na festivalu „Osorskih glazbenih večeri“ pod vodstvom maestra Berislava Šipušaa¹⁴. O praizvedbi i samom koncertu izvijestila je i glazbena kritika:

„Na opetovano odobravanje publike izvedena je, programski manje prikladna, ali dopadljiva *Lošinjska romansa*, domicilnog skladatelja Božidara Baumgartena.“ (Stahuljak, 2009).

Skladatelj je svoja djela uspješno prezentirao publici putem izvedbi u kojima su sudjelovali različiti ansambli i sastavi, zahvaljujući suradnji i dogovoru s njihovim voditeljima i dirigentima. Djela su lijepo primljena od strane ansambla, ali i publike. Jedna od iznimno kvalitetnih suradnji bila je ona s dubrovačkim „Gudačkim kvartetom Sorkočević“ koji je u proširenom sastavu 26. listopada 2010. g. izveo Baumgartenovu *Sunset Symphony*. O koncertu se pisalo u „Otočkom vjesniku“¹⁵:

„Dubrovački gudački kvartet, u prostoru knjižnice („Saloća od zrcala“) izveo je cjelovečernji program *Sunset Symphony*, lošinjskog skladatelja Božidara Baumgartena. Uz nazočnost skladatelja, nastupili su Slobodan Begić i Mara Đurović na violinama, Lidija Martinović na violi i Vanda Đanić na violončelu, uz goste Anisa Končića i Borisa Krasovca (violine), Danijela Begića (kontrabas), te Nenu Ćorak (klavir). Nije baš mnogim Lošinjanima poznat cjelovit glazbeni rad njihovog sugrađanina Baumgartena. Rođen 1944. u Zagrebu, od 1947. živi u Rijeci, gdje je stekao i glazbenu naobrazbu, a od 1968. stanovnik je Malog Lošinja, gdje kao klavijaturist nastupa u skupinama „Otočani“ i „Ferali“, a bio je i član dua „Lošinj“. Zaposlenik je osiguravajuće kuće, a glazbi posvećuje svoje slobodno vrijeme. Potkraj devedesetih usmjerio se na skladanje klavirskih romantičnih skladbi, a u posljednje vrijeme skladbi

¹² Festival klasične glazbe, pokrenut 1976. g., koji se u ljetnim mjesecima (srpnju i kolovozu) održava u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Osoru. Specifičnost festivala je izvođenje i česte praizvedbe hrvatskih skladatelja.

¹³ Orkestar je utemeljen 1988. g. na poticaj Hrvatske udruge orkestralnih i komornih umjetnika, pod predsjednikom Stankom Mlinarom, a idejni začetnik, Anđelko Ramušćak, želio je potaknuti komorne sastave da izvode orkestralnu literaturu. (www.hrvatski-komorni-orkestar.com)

¹⁴ Hrvatski skladatelj, dirigent i glazbeni pedagog i ministar kulture Republike Hrvatske (od 2011. g. do 2015. g.)

¹⁵ mjesečni informativni list za područje Cres – Lošinj koji od 2012. g. više ne djeluje.

romantičnog ugođaja za simfonijski i komorni orkestar, te za klapu i zborove. Lani u srpnju njegovu *Lošinjsku romansu* izveo je Hrvatski komorni orkestar pod ravnanjem maestra Berislava Šipuća u sklopu Osorskih glazbenih večeri.“ (Purić, 2010, 23).

Iz članka se može zaključiti kako se pomalo počeo širiti dobar glas o skladatelju s Lošinja. Dotad su samo pojedini sugrađani znali o njegovom djelovanju na području klasične glazbe, a nakon koncerta u Dubrovniku i objave članka, uz njegovo se ime počeo vezati sinonim skladatelja djela u stila romantizma.

U Dubrovniku je godinu dana kasnije „Gudački kvartet Sorkočević“ izvodio Baumgartenovo djelo *Barcarola*:

„Ponovno se jedno djelo lošinjskog skladatelja Božidara Baumgartena, *Barcarola*, našlo na repertoaru Dubrovačkog gudačkog kvarteta, na njihovu koncertu održanom 21. rujna. Dubrovački su gudači Baumgartena uvrstili u društvo Vivaldija, Mozarta, Sorkočevića, Haydna, Čajkovskog, Faurea i Sullivana, čija su djela još bila u programu.“ (Purić, 2011).

Nakon što se Baumgartenovo ime sve više promoviralo putem koncertnih izvedbi, uslijedile su brojne suradnje s renomiranim sastavima poput „Zagrebačkih solista¹⁶“, gudačkim kvartetom „Cadenza¹⁷“, „Hrvatskom komornom filharmonijom¹⁸“, gudačkim kvartetima „Rucner¹⁹“ i „Veljak²⁰“, mješovitim zborom „Schola cantorum²¹“ i crkvenim mješovitim zborom iz Malog Lošinja.

Na koncertu u Mramornoj dvorani Pomorskog i povijesnog muzeja u Rijeci, Baumgartenovo djelo *Moj put* 2010. g. našlo se na programu u društvu skladatelja poput Mozarta, Respighija, Griega i Josipovića:

¹⁶ Ansambl utemeljen 1953. g. u okviru Radio Zagreba. Vidi više npr: <http://zagrebacki-solisti.com/zagrebacki-solisti/biografija-ansambla/>

¹⁷ Osnovan 1995. g. u Zagrebu te promiče klasičnu glazbu domaće i svjetske baštine. Vidi više npr: (<http://kvartetcadenza-zagreb.blogspot.hr/>)

¹⁸ Osnovana 2006. g. u okviru udruge Hrvatske filharmonije i za cilj ima stvaranje prepoznatljivog glazbeno kulturnog identiteta uz promociju hrvatske glazbene baštine. Vidi više npr: <http://www.pouvg.hr/Koncerti/Clanak/35/hrvatska-komorna-filharmonija.aspx>

¹⁹ Utemeljili su ga 1998. g. bračni par Rucner. Vidi više npr: <http://www.kdz.hr/index.php/hr/glazbeni-prsten-arhiva/2229-gudacki-kvartet-rucner-2011-03-25-19-30-00-hr>

²⁰ Članove kvarteta čini obitelj Veljak iz Rijeke.

²¹ Komorni zbor mladih iz Rijeke osnovan 2008. g. sa željom za izvođenjem duhovnog koncertnog repertoara. Vidi više npr: <http://scholacantorumrijeka.wix.com/home#!o-nama>

„U Mramornoj dvorani Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka koncert je održao renomirani komorni ansambl Zagrebački solisti. Osnovani prije više od pedeset godina obdareni virtuoznošću i disciplinom muziciranja, glazbenici su se riječkoj publici ove godine predstavili drugi put i to u pomlađenom sastavu koji je unio u ansambl novi polet i svježinu izvedbe. Program koji je imao izvanrednu stilsku preglednost obuhvaćao je razdoblja od klasike do suvremenih skladatelja te je ujedno dao presjek afiniteta muzičara čiji komorni slog zvuči kompaktno i ujednačeno. U okviru koncerta publika je imala priliku čuti i praiizvedbu skladbe *Moj put* Božidara Baumgartena koji je i sam nazočio interpretaciji ove mediteransko – revijalno obojene glazbene sličice, nakon koje je slijedila izvedba *Holberg suite*, op. 40 Edvarda Griega.“ (Žic, 2010).

Sam skladatelj Baumgarten je prepričao koliko se nova skladba svidjela umjetničkom voditelju Zagrebačkih solista te je rekao da će je izvesti prilikom prvog idućeg nastupa u Rijeci. Tako je i došlo do te suradnje. (Baumgarten, intervju, 2017). O koncertu se pisalo i u „Otočkom vjesniku“, kako bi se sugrađani što bolje mogli upoznati sa skladateljevim radom:

„Djelo *Moj put* lošinjskog skladatelja Božidara Baumgartena izvedeno je u koncertu kojeg su Zagrebački solisti održali u Guvernerovoj palači u Rijeci. Baumgartenova skladba uvrštena je u program s djelima Mozarta, Respighnija, Griega i Josipovića.“ (Purić, 2010, 29).

U idućoj, 2011. g. slijedile su nove praiizvedbe Baumgartenovih djela. U Zagrebu, 23. listopada 2011. g. u Maloj dvorani koncertne dvorane Vatroslav Lisinski, kvartet „Cadenza“ je u sklopu svog ciklusa koncerata uvrstio i njegove dvije skladbe. Bile su to *Sunčeva kočija* i *Valcer*:

„Na programu koncerta riječkog zbora Schola cantorum i zagrebačkog gudačkog ansambla „Cadenza“, održanom u zagrebačkoj dvorani „Vatroslav Lisinski“ uz djela Satija, Morriconea, Suka, Hallera, Ruttera i Gershwina, bila su i dva djela lošinjskog skladatelja Božidara Baumgartena. U prisustvu autora, Baumgartenove skladbe *Valcer cvijeća* i *Sunčeva kočija* nagrađene su pljeskom. Baumgartenova djela ove godine izvođena su u Dubrovniku i Rijeci, ali još ne i u Malom Lošinju.“ (Purić, 2011).

Na spomenutom koncertu skladatelj se upoznao s voditeljem riječkog zbora Schola cantorum s kojim je dogovorio da će za njih napisati jednu skladbu. Nakon nekoliko godina Baumgarten

je napisao *Zdravo Mariju*, kontaktirao je voditelja, predložio izvedbu te skladbe i njemu se jako svidjela. Ubrzo su dogovorili da će praizvedba skladbe biti na koncertu u svibnju 2017. g. na Trsatu u Rijeci.

Godine 2013. g. održan je koncert s nekoliko Baumgartenovih djela u Malom Lošinj, događaj kojeg je skladatelj dugo priželjkivao. 1. rujna te godine Hrvatska komorna filharmonija izvela je djela Vivaldija, Dvořaka, Brittena i Baumgartena. Koncert je održan u samom centru grada Malog Lošinja, na ljetnoj pozornici iza Gradske knjižnice i čitaonice:

„Djela lošinjskog skladatelja Božidara Baumgartena izvedena su i u njegovom gradu, nakon Osora, Dubrovnika, Rijeke i Zagreba. Na ljetnoj pozornici iza Gradske knjižnice i čitaonice, uz vrlo dobar odaziv posjetitelja, nastupila je Hrvatska komorna filharmonija iz Zagreba, te je izvela *Simfoniju sunčeva zalaska na Lošinj*, a u bisu *Valcer cvijeća*. Program nazvan „Lošinjska glazbena razglednica“ započet je djelima Antonija Vivaldija, Antonina Dvořaka i Benjamina Brittena.“ (Purić, 2013, 23).

U nastavku članak donosi i životopis samog skladatelja kako bi se sugrađani bolje upoznali s njim:

„Baumgarten, rođen 1944. godine u Zagrebu, radi u osiguravajućem društvu, a velik dio svoga slobodnog vremena namijenio je glazbi, pa je tako u mlađim danima u Rijeci završio Srednju glazbenu školu „Ivan Matetić Ronjgov“, po doseljenju u Mali Lošinj 1968. godine nastupao je u lošinjskim vokalno – instrumentalnim sastavima, od 1998. godine sklada za klavir, a od 2008. godine do danas skladao je djela za komorni i simfonijski orkestar, te zborove.“ (Purić, 2013, 23).

Koncert je bio vrlo dobro posjećen, a Baumgartenove skladbe publika je toplo dočekala i primila:

„Bila je to primjereno uozbiljena fešta s prepunim auditorijem i publikom, koja je čak popunila raspoloživ prostor za stajanje i do kraja koncerta spontano aplaudirala nakon svakog odsviranog stavka skladbi na programu. Glazbenici su to benevolentno prihvatili (za razliku od ponešto uštogljenih reakcija na „Glazbenim večerima“ u Osoru), štoviše, učtivo su se na to odazivali. A isto tako i stoički pretrpjeli nadglasavajuće prepirke manje kulturnih Lošinjana iz pokrajnje uličice što je, uz lavež nečijeg nepristojnog psa, prisutnoj publici onemogućilo razgovijetno slušanje prve dvije skladbe na programu – Vivaldijev „Concerto alla Rustica“ i ljupke Dvořakove

„Humoreske“. Okolnosti su se okrenule na bolje nakon intervencije Lošinjana – skladatelja čijom je skladbom koncert bio zaključen, a o čemu više na kraju ovog osvrta.“ (Šulc, 2013, 6).

Očekivano, pažnja publike bila je usmjerena na posljednju točku, u kojoj je predstavljeno djelo njihovog sugrađanina:

„Kruna večeri bila je izvedba *Simfonije sunčeva zalaska na Lošinju* Božidara Baumgartena, Lošinjana za kojeg malo tko od njegovih sugrađana zna da je i kompozitor, a još manje nas je na ovom koncertu očekivalo da će nas njegova glazba, koju smo prvi put čuli, toliko oduševiti!“ (Šulc, 2013, 6).

Domaći dio publike zaista je s punim pravom mogao osjećati ponos što na svom otoku imaju jednog istinskog umjetnika. Na koncertu je prisustvovao i glazbeni kritičar koji je nakon sažetog pregleda Baumgartenove biografije i školovanja iznio pregršt lijepih riječi za njegovu glazbu:

„Imenovana njegova simfonija nije simfonija u školski formalnom obliku. Skladatelj, čini se, niti nema takvih pretenzija. On se, jednostavno, prepušta glazbenom tijeku rapsodičnog komponiranja u kojem je forma uglavnom definirana ritmom, a ne konvencionalnom strukturom. Lošinjska romansa, prvi stavak maštovito orkestrirane *Simfonije sunčeva zalaska na Lošinju*, svojim revijalnim štimungom me je transportirala u *South Pacific*, mjuzikl R. Rodgersa. Drugi stavak, Barcarola, dojmio me se kao plesni I. Tijardović. Habanera je brodvejski strastvena. No, u završnom stavku *Moj put*, Baumgarten se razotkriva melankoličnom ispovijesti romantičnog, senzibilnog skladatelja koja u slušatelja pobuđuje suosjećajnost. A gdje je tu, onda, originalnost? U skladateljevoj iskrenosti i nepretencioznosti. Kolikogod da je njegova glazba u usporedbi sa sadašnjicom daleko zastarjela (kao što je to bio, premda u drugim razmjerima, slučaj sa slavljениkom ovoljetnih Osorskih glazbenih večeri Blagojem Bersom), ona nije otrcana ni banalna. Malo tko danas još sklada tzv. ozbiljnu glazbu koju je podjednaki užitak slušati i izvoditi. Upravo je to ansambl Hrvatske komorne filharmonije na topli i dirljiv način prenio svom skladatelju Božidaru Baumgartenu. A uz to mu i podario priliku da osvoji srce svojih sugrađana.“ (Šulc, 2013, 6).

U želji za novim načinom izražavanja, Baumgarten je svoj glazbeni jezik oživio i u zborskim skladbama sakralnog karaktera. Prvu svoju zborску skladbu napisao je kada je s njime u kontakt stupio Padre Giuseppe Magrino koji je vodio talijanski zbor iz Assisija. Naime, zbor je trebao nastupiti u Cresu, a Baumgarten je svakako htio predložiti partiture *Ave Marije* koju je napisao u vrlo kratkom periodu. Nakon što je djelo dovršio, poslao je partiture na uvid prije dolaska zbora u Hrvatsku. Na koncertu u Cresu su se potom upoznali i razmijenili pokoju riječ. Razgovarali su i o partituri Baumgartenove *Ave Marije* koju zbor nažalost nije stigao pripremiti za nastup u Cresu, no dogovor za daljnju suradnju nije izostao.

Ave Mariju je objavio 2014. g., a druge dvije naknadno nastale duhovne skladbe, *Oče naš* i *Zdravo Mariju*, 2016. g. u Svetoj Ceciliji, najstarijem hrvatskom časopisu za sakralnu glazbu. Do objavljivanja djela u poznatom časopisu došlo je tako što se skladatelj povezo s glavnim urednikom Miroslavom Martinjakom.

Praizvedba gudačkog kvarteta *Ljubavna pjesma* održala se na koncertu u Velom Lošinj 2015. g. Skladbu je izveo kvartet „Rucner“ kojemu je Baumgarten predložio da će napisati jedno djelo posvećeno njima. Navedeno djelo je skladatelj započeo pisati puno ranije no dovršio ga je i prilagodio upravo ovom kvartetu. *Ljubavnu pjesmu* i danas izvode na svojim koncertima, a posebno je važno naglasiti izvedbu tog djela na Sesevetskim kulturnim večerima 27. rujna 2015. g.

Iste je godine prošireni kvartet „Rucner“ nastupao u Malom Lošinj izvodeći nekoliko Baumgartenovih djela, među kojima je bila i *Kvarnerska molitva* za sopran i gudački komorni orkestar. Na koncertu je nastupala sopranistica Klasja Modrušan²². Na koncertu su se izvodila i djela Pachelbela, Verdija, Villa – Lobosa, Puccinija i Kálmána. Gudački kvartet „Rucner“ činili su glazbenici Ivana Penić Defar (violina), Ana Paula Knapić Franković (violina), Dragan Rucner (viola) i Snježana Rucner (violončelo). U proširenom sastavu pridružili su im se Marijan Modrušan i Tin Matijević na violinama te Saša Špoljar na kontrabasu. Kvartet je izveo njegova djela pod nazivom Lošinjska rapsodija, a pod tim naslovom krile su se 4 skladbe: *Ljubavna pjesma*, *Habanera*, *Kvarnerska molitva*²³ i *Moj put*.

Skladatelj je neke svoje skladbe prvotno napisane za manji broj glazbala naknadno instrumentirao za određene sastave. Takva se promjena dogodila i s djelom *Elegija* koju je napisao za više različitih sastava. Prije probe u hotelu Bellevue, dok je čekao svoje kolege,

²² Diplomirala je violončelo i solo pjevanje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu.

²³ Tekst skladbe napisao je poznati hrvatski pjesnik i prozaik Daniel Načinović.

donio je jedan novi sekvencer²⁴ i isprobavao kako funkcionira. Tako je nastala *Elegija* koju je prvotno namijenio za klarinet, harfu i flautu. Nakon nekog vremena je skladatelj isto djelo raspisao za kvartet violine, viole, violončela i kontrabasa. Upravo je ta partitura, odnosno instrumentacija bila pogodna za gudački kvartet „Veljak“. Osim te instrumentacije, Baumgarten je *Elegiju* napisao i za klasični gudački kvartet, a tu je inačicu je izvodio i kvartet „Rucner“. *Elegiju* je gudački kvartet „Veljak“ izvodio u nekoliko navrata tijekom 2016. g., a koncerti su bili vrlo dobro posjećeni.

Izvedbe skladbi lošinjskog umjetnika nisu bile povjerene samo profesionalnim glazbenicima. Doprle su, naime, i do školskih sastava. Tako je na koncertu u Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja u Rijeci 10. svibnja 2016. g. izveden njegov *Valcer cvijeća*. Izvodio ga je Gudački orkestar Osnovne glazbene škole „Ivana Matetića Ronjgova“ pod ravnanjem profesorice Maje Veljak, članice gudačkog kvarteta „Veljak“.

Do suradnje s domicilnim, lošinjskim glazbenicima došlo je 2016. g. Tada je na koncertu povodom Uskrsa u župnoj crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije praizvedena njegova sakralna skladba *Ave Maria*.

Suradnja sa zborovima u Hrvatskoj se uspješno nastavila, tako da je poznati riječki zbor „Schola cantorum“ na koncertu koji je nosio naziv Svetoj Majci s ljubavlju praizveo *Zdravo Mariju*. Zbor je nastupio pod vodstvom profesorice Ingrid Haller na Trsatu 7. svibnja 2017.g.

Mješoviti zbor KUD – a „INA“²⁵ iz Zagreba je također sudjelovao u pripremi Baumgartenovih zbornih djela. Njihov voditelj, profesor Bojan Pogrmilović, tražio je skladatelja Baumgartena jednu sakralnu skladbu. On mu je ponudio svoju *Ave Mariju*, no Pogrmilović je kazao da istoimenih skladbi ima podosta i da mu treba nešto novo. Potom je Baumgarten razmišljao o mogućnostima i sjetio se da *Oče naš* može nastaviti na tekst molitve *Zdravo Marijo*. Tako je i napisao *Zdravo Mariju*, pokazao je Pogrmiloviću koji je kazao da je skladba odlična i da nedostaje tek nekoliko dorada u vezi teksta. Te su se izmjene vrlo brzo napravile te su dogovorili koncert u rujnu u „Hrvatskom glazbenom zavodu“ u Zagrebu.

Osim sakralnih zbornih, Baumgarten je pisao i svjetovne zbornih skladbe. Rado je surađivao s hrvatskim tekstopiscem Danielom Načinovićem kojeg je zamolio da mu napiše

²⁴ Program u klavijaturi kojim se mogu snimati određene sekvence ili dijelovi glazbe.

²⁵ Jedan od najboljih hrvatskih mješovitih pjevačkih zborova osnovan 1977. g.

tekst za jedno djelo. Baumgarten je na umu imao jednu zborsku svjetovnu skladbu. Načinović je napisao *Trsatsku molitvu*. Taj je opsežan ali profinjen tekstualni predložak Baumgarten uglazbio, a djelo je do danas ostalo jedino njegovo zorsko djelo svjetovnog sadržaja.

2. Popis skladbi

2. 1. Popis popularno – glazbenih djela

2. 1. 1. Autorske skladbe

Bezimena, za instrumentalnu grupu, 2001.

Bol u srcu, za solo instrument, 1998.

Bonaca, za instrumentalni duo, 1997.

Idila, za orkestar, 1998.

Jedino je ljubav znala (autor teksta je Daniel Načinović), za vokalno – instrumentalni sastav 2011.

Klapa, za instrumentalni duo, 1997.

Koračnica, za vokalno – instrumentalni sastav, 1998.

Kvarnerska molitva (autor teksta je Daniel Načinović), za vokalnog solista, instrumentalnog solista i orkestar, 2001.

Kvarnerska molitva (autor teksta je Daniel Načinović), za mješoviti zbor, 2009.

Kvarnerska molitva (autor teksta je Daniel Načinović), za komorni orkestar i klavir, 2010.

Lošinj, za instrumentalni duo, 1997.

Lošinjana, za vokalno – instrumentalni sastav, 1999.

Lošinjske kale, za vokalno – instrumentalni sastav, 1999.

Lošinjski marš, za instrumentalni duo, 1998.

Lošinjski žal, za vokalno – instrumentalni sastav, 1997.

Ljetna priča, za orkestar, 2007.

Mazurka, za vokalno – instrumentalni sastav, 1998.

Mažoretkinje, za vokalno – instrumentalni sastav, 1998.

Meditacija, za vokalno – instrumentalni sastav, 1998.

Mediterski opus br. 2, za instrumentalnu grupu, 2000.

Mediterski opus br. 3, za instrumentalnu grupu, 2000.

Mediterski opus br. 4, za instrumentalnu grupu, 2000.

Mediterski opus br. 5, za instrumentalnu grupu, 2000.

Mediterski opus br. 6, za instrumentalnu grupu, 2001.

Međimurska fantazija, za vokalno – instrumentalni sastav, 1999.

Minijatura, za solo instrument, 1998.

Minijatura 2, za vokalno – instrumentalni sastav, 1998.

Mjesečina, za vokalno – instrumentalni sastav, 1998.

Mladi lovac, za instrumentalnu grupu, 2000.

More, za instrumentalni duo, 1998.

More i planine, za instrumentalnu grupu, 1998.

Moru san te proda (autor teksta je Daniel Načinović), 2009.

Moru san te proda ranije (autor teksta je Daniel Načinović), 2000.

Najdraži dan, za instrumentalni duo, 1998.

Nježne riječi, za vokalno – instrumentalni sastav, 1998.

Osamnaestogodišnjica, za vokalno – instrumentalni sastav, 1998.

Pahuljice (Božićna pjesma), za instrumentalni duo, 1997.

Pjesma Čikatu, za instrumentalni duo, 1998.

Pjesma dragoj, za instrumentalni duo, 1997.

Pjesma galebu, za instrumentalnu grupu, 2000.

Planinari, za vokalno – instrumentalni sastav, 1998.

Plavetnilo, za instrumentalni sastav, 1997.

Ples leptira (autor teksta je Nevia Korpar, autor aranžmana je Alen Vitasović), za vokalno – instrumentalni sastav, 2011.

Poskočica, za klavir, 1998.

Poziv na ples, za orkestar, 1998.

Praskozorje, za vokalno – instrumentalni sastav, 2000.

Prolječni valcer, za solo instrument, 1999.

Putovanje, za vokalno – instrumentalni sastav

Radosno srce, vokalno – instrumentalni sastav, 1999.

Ravnica, za instrumentalni duo, 1997.

Rimske fontane, za vokalno – instrumentalni sastav, 1999.

Romansa, za orkestar

Sad na kraju svega (autor teksta je Daniel Načinović), za vokalno – instrumentalni sastav, 2001.

Sanjam, za instrumentalnu grupu, 1997.

Sanjarenje, za instrumentalni duo, 1998.

Serenada Lošinja, za duo, 1997.

Sjećanje, za orkestar, 1998.

Sunce nad gradom, za instrumentalnu grupu, 1997.

Svečani valcer, za solo instrument, 1998.

Tvoga oka sjaj, za klavir, 1998.

U planinu, za instrumentalni duo, 1997.

Uspomena, za vokalno – instrumentalni sastav, 1998.

Val, za instrumentalni duo, 1997.

Valzer, za instrumentalni duo, 1997.

Voljena žena, za instrumentalni duo, 1997.

Zaborav, za instrumentalni duo, 1998.

Zanos, za vokalno – instrumentalni sastav, 2000.

Zov pučine, za instrumentalni duo, 1997.

2. 1. 2. Aranžmani

Amapola (autor Garcia Jose Maria LaCalle), za studijski orkestar

Ave Maria (autor Franz Schubert), za orkestar

Barcarole (autor Jacques Auguste Igna Offenbach), za orkestar

Chairman (tradicionalna) za orkestar

Clair de lune (autor Claude Debussy), za orkestar

Ebbtide (autor Robert Maxwell), za orkestar

Entertainer The (autor Scott Joplin), za orkestar

Esta magnana (autor Ricardo Lopez), za orkestar

Fala (autor Vlaho Paljetak), za orkestar

Indian summer (autor Victor Herbert), za orkestar

Kazačok (tradicionalna), za orkestar

Laku noć (autor Vinko Jelić), za orkestar

Mula di Parenzo La (tradicionalna), za orkestar

Night in Casablanca (autor Bechet Sidney), za orkestar

O sole mio (autor Edoardo Di Capua), za orkestar

Paloma La (autor Sebastian Yradier), za orkestar

Piemontesina (tradicionalna), za orkestar

Poema (autor Zdenek Zdenko Fibich), za orkestar

Ponoćni valcer (tradicionalna), za orkestar

Rosamunda (autor Franz Schubert), za orkestar

Spomin (autori Slavko i Vilko Avsenik), za orkestar

Stranger in paradise (autori Aleksandar Borodin, Alexander Glazunov, Nikolaj Andrej Rimski Korsakov), za orkestar

Tea for two (autor Vincent Youmans), za orkestar

Tram di Opicina (autor Lorenzo Pilat), za orkestar

Večer na Robleku (autori Slavko i Vilko Avsenik te Ferdinand Ferry Souvan), za orkestar

2. 2. Popis umjetničkih skladbi

2. 2. 1. Prošireni gudački komorni orkestar ili simfonijski orkestar

Fantazija, 1998

Habanera, 2000.

Lošinjska molitva, 2009.

Lošinjska romansa, 1999.

Lošinjski preludij, 2009.

Ljubavna pjesma, 1998

Mala skladba, 1999.

Meditacija, 2010.

Moj put, 2010.

Na žalu, 2009.

Oda ljubavi, 2009.

Pjesma bez riječi, 1998.

Proljetna idila (simfonijski orkestar i mješoviti zbor), 2009.

Sunčeva kočija, 1998.

Suton, 1998.

Ugođaj, 1999.

Zimska idila, 2014.

2. 2. 2. Gudački komorni orkestar

Barkarola, 2009.

Bumbarov ples, 2014.

Elegija, 2013.

Fantazija, 1998.

Habanera, 2000.

Kvarnerska molitva (gudački komorni orkestar, sopran i mezzosopran), 2001.

Lošinjska molitva, 2009.

Lošinjska romansa, 1999.

Lošinjski preludij, 2009.

Ljubavna pjesma, 1998.

Mala skladba, 1999.

Modra bespuća, 2013.

Moj put, 2010.

Na žalu, 2009.

Novogodišnji valcer, 2014.

Nježnost i strast, 2013.

O Zagorje milo (gudački komorni orkestar, mandolina i sopran), 2012.

Oda ljubavi, 2009.

Pastoralna fantazija, 2010.

Pjesma bez riječi, 1998.

Plovidba (gudački komorni orkestar, klavir, sopran i mezzosopran), 2012.

Preludij, 2011.

Proljetna idila, 2009.

Put kroz vrijeme, 2011.

Sanjarenje na mjesecini, 1998.

Sunčeva kočija, 1998.

Svitanje, 1998.

Šetnja po mjesecini, 2014.

Valcer cvijeća, 2010.

2. 2. 3. Manji komorni sastavi

Elegija (violina, violončelo i harfa), 2013.

Elegija (gudački kvartet), 2013.

Elegija (gudački kvartet: violina, viola, violončelo, kontrabas), 2013.

Kvarnerska molitva (klavir, sopran i mezzosopran), 2001.

Ljubavna pjesma (gudački kvartet), 1999.

Minijatura (dva violončela), 2015.

Minijatura (viola i violončelo), 2015.

Nježnost (vibrafon), 2016.

Plovidba (klavir, sopran i mezzosopran), 2012.

2. 2. 4. Klavirske skladbe

Lošinjska romansa, 2000.

Mala skladba, 1998.

Modra bespuća, 2013.

Pjesma bez riječi, 2008.

Plovidba, 2011.

Sunčeva kočija, 1998.

Suton, 1998.

Svitanje, 2017.

Šetnja po mjesečini, 2014.

Ugodaj, 1998.

Valcer cvijeća, 2009.

Zanos, 2000.

2. 2. 5. Zborske skladbe

Ave Maria (mješoviti zbor), 2013.

Kvarnerska molitva (ženski zbor), 2009.

Moru san te proda (muški zbor), 2009.

Oče naš (mješoviti zbor i orgulje), 2016.

Zdravo Marijo (mješoviti zbor i orgulje), 2016.

2. 3. Kronologija izvedaba skladbi

Lošinjska romansa, Hrvatski komorni orkestar (Berislav Šipuš), Osorske glazbene večeri, praizvedba, 18. 07. 2009. g.

Sunset Symphony, gudački kvartet „Sorkočević“, Dubrovnik, praizvedba, 26. 10. 2010.

Moj put, Zagrebački solisti, Rijeka, praizvedba, 08. 12. 2010.

Barcarola, gudački kvartet „Sorkočević“, Dubrovnik, praizvedba, 23. 09. 2011.

Sunčeva kočija i Valcer cvijeća, gudački kvartet „Cadenza“, Zagreb, praizvedba, 23. 10. 2011.

Simfonija sunčeva zalaska na Lošinju i Valcer cvijeća, Hrvatska komorna filharmonija, Mali Lošinj, 01. 09. 2013.

Ljubavna pjesma, gudački kvartet „Rucner“, Veli Lošinj, praizvedba, 2015.

Ljubavna pjesma, Habanera, Kvarnerska molitva i Moj put, gudački kvartet „Rucner“, Mali Lošinj, 26. 08. 2015.

Ljubavna pjesma, gudački kvartet „Rucner“, Sesevetske kulturne večeri, 27. 09. 2015.

Valcer cvijeća, gudački orkestar osnovne škole u Rijeci (Maja Veljak), Rijeka, 10. 05. 2016.

Elegija, gudački kvartet „Veljak“, Valun, 2016.

Ave Maria, zbor župne malološinjske crkve, Mali Lošinj, 2016.

Zdravo Marija, Schola cantorum (Ingrid Haller), Rijeka, 07. 05. 2017.

3. Klavirski opus

3. 1. Analiza klavirskih djela

3. 1. 1. Zanos

Prvo djelo koje je u svom bogatom opusu Božidar Baumgarten napisao za klavir nosi naziv *Zanos*. Glasovirska je to minijatura u C – duru, umjerenoga tempa i četveročetvrtinske mjere. Sam naziv skladbe prilično je tajnovit, naime, skladatelj ne odaje čime se to oduševljava, ushićuje... Radi li se o ljubavnom zanosu ili možda, o zanosnim ljepotama prirode i sl. S obzirom na neodređenost samoga naslova, u interpretaciji nam u mnogome može pomoći oznaka za karakter koju je skladatelj naznačio uz oznaku za tempo: *dolce* (slatko), *liberamente* (slobodno), *cantabile* (pjevno) i *affettuoso* (nježno).

Djelo započinje trotaktnim uvodom koji, iako kratak, uspijeva dočarati osnovni ugođaj skladbe. Rastavljenom kvintakordu I stupnja koji se pojavljuje na samome početku skladbe dodana je seksta, koja stvarajući određenu boju doprinosi mirnoći, ljupkosti i nježnosti samog karaktera. Određenu živost unosi punktirani i sinkopirani ritam u lijevoj ruci, kontrastirajući tako mirnim i staloženim melodijskim linijama u desnoj ruci. Interval terce koji se pojavljuje pri razlaganju malog molskog septakorda u desnoj ruci na samom početku skladbe, postat će glavni tematski materijal pri gradnji melodijskih linija, bilo da se ona koristi u linearnom – melodijskom ili okomitom – harmonijskom smislu. Nakon Dominantnog septakorda koji se pojavljuje u 2. taktu, uvod završava kvintakordom V stupnja s povišenom kvintom, koja pojačava dominantnu funkciju. Napetosti svakako pridonosi i *ritardando* pri kraju i *corona* na samom završetku uvoda.

U 4. taktu započinje „A“ dio skladbe koji traje jedanaest taktova, pisan u obliku nepravilne periode koju čine dvije rečenice: prva koja traje pet taktova i druga koja traje šest taktova. Prva rečenica „A“ dijela, koji se cijeli nalazi se u osnovnom tonalitetu, započinje kvintakordom I stupnja, nakon kojega slijedi kvintakord V stupnja, kvintakord II stupnja, dominantni septakord te kvintakord I stupnja u kvintnom položaju. Druga rečenica „A“ dijela koja počinje u 9. taktu, zbog svoje periodičnosti započinje isto kao i prva, s malim promjenama u 10. i 11. taktu, nakon čega se harmonijski tok nastavlja dominantnim nonakordom u 12. taktu, dominantnim septakordom i konačno kvintakordom I stupnja u oktavnom položaju.

„B“ dio koji započinje u 15. taktu i traje puna 22 takta, fragmentarnog je karaktera i predstavlja niz dvotakta. S obzirom na to da Dominantni septakord „c – e – g - b“ ne nastupa kromatski, ne možemo ga smatrati sekundarnom dominantom, odnosno Dominantom IV stupnja u polaznom tonalitetu, već on postaje Dominantni septakord u F – duru, tako da u prva dva takta „B“ dijela (15. i 16. takt) govorimo o uklonu u F – dur. Druga dva takta (17. i 18. takt) sekventno su prebačena za stupanj više i nalaze se u G – duru. Kromatska modulacija pomoću kromatske tercne srodnosti dešava se na prijelazu iz 16. u 17. takt između Kvintakorda I stupnja (f – a - c) u F – duru i Dominantnog septakorda (d – fis – a - c) u G – duru. Dijatonskom modulacijom Kvintakord I stupnja u G – duru u 18. taktu, postaje Kvintakordom V stupnja u C – duru, te nakon Dominantnog septakorda u 19. taktu, u 20. taktu pojavljuje se Kvintakord I stupnja u polaznom tonalitetu. U 21. taktu dominantni septakord „e – gis – h - d“ pojavljuje se u funkciji Dominante VI stupnja i kao takav rješava se u Kvintakord VI stupnja te po istom principu harmonijski tok dalje vodi preko Dominante V stupnja u Kvintakord V stupnja, te ponovno preko Dominante VI stupnja u Kvintakord VI stupnja. Kvintakord I stupnja u 27. taktu postaje Kvintakordom IV stupnja u G – duru, nakon kojeg slijedi smanjeni septakord „cis – e – g - b“ u funkciji Dominante V stupnja u G – duru, koji se rješava u zaostajalični kvartsekstakord V stupnja. Suprotno očekivanju, taj se kvartsekstakord ne rješava u Kvintakord V stupnja, već se rješava u nonakord „e – gis – h – d - f“ koji je u funkciji Dominante II stupnja i koji se i rješava u sljedećem taktu u Kvintakord II stupnja, nakon kojega slijedi molska subdominantna s dodanom sekstom, odnosno, kvintsekstakord II stupnja G – moldur ljestvice. S obzirom na to da pri svome prvom pojavljivanju zaostajalični kvartsekstakord nije bio adekvatno riješen, on se ponovno pojavljuje u 33. taktu, te se u 34. taktu rješava u dominantni septakord, a koji se u 35. taktu rješava u Kvintakord I stupnja.

Nakon što se cijela skladba još jedanput ponovi, slijedi *coda* koja ne donosi ništa značajnije u smislu glazbenog materijala već ima prvenstveno harmonijski značaj. Sastoji se od samih rastavljenih akorada kojima potvrđuje novi tonalitet u kojem djelo i završava. Nakon Kvintakorda I stupnja slijedi Kvintsekstakord II stupnja G – moldur ljestvice i ponovno kroz zadnja tri takta Kvintakord I stupnja. Djelo dakle završava plagalnom kadencom na pedalnom tonu tonike kojega čini skok oktave u lijevoj ruci.

Oblik skladbe : UVOD :A B: CODA

ZANOS

Baumgarten Bolívar
(02.01.2000,)

Moderato ♩=85
dolce, liberamente, cantabile, affettuoso

Moderato ♩=85

The musical score is written for piano and consists of six systems of staves. Each system contains a treble and bass staff. The first system includes the tempo and performance instructions: 'Moderato ♩=85 dolce, liberamente, cantabile, affettuoso'. The second system includes the tempo 'Moderato ♩=85' and the marking 'a tempo'. The score features various musical notations including eighth and sixteenth notes, rests, slurs, and dynamic markings such as 'p' (piano) and 'f' (forte). Measure numbers 2, 5, 9, 13, 16, and 20 are indicated at the beginning of their respective systems. The piece concludes with a double bar line at the end of the sixth system.

Musical score for piano, measures 28-39. The score is written for both hands on a grand staff. Measure 28 starts with a treble clef and a key signature of one flat. The right hand plays a series of eighth notes, while the left hand plays a steady eighth-note accompaniment. Measure 29 continues this pattern. Measure 30 features a dynamic marking of *sf* and a fermata over the final note of the right hand. Measure 31 begins with a tempo marking of *♩ = 85* and a dynamic marking of *mf*. The right hand has a melodic line with slurs, and the left hand continues the accompaniment. Measure 32 has a dynamic marking of *mf*. Measure 33 has a dynamic marking of *mf*. Measure 34 has a dynamic marking of *mf*. Measure 35 has a dynamic marking of *mf*. Measure 36 has a dynamic marking of *mf*. Measure 37 has a dynamic marking of *mf*. Measure 38 has a dynamic marking of *mf*. Measure 39 ends with a dynamic marking of *p* and a fermata over the final note of the right hand. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings.

3. 1. 2. Valcer cvijeća

Skladba je prvotno napisana za klavir, a potom je transkribirana i za gudački komorni orkestar. Ova glasovirska minijatura programnog naslova, ali ne i sadržaja, pisana je u C – duru i – za ples valcera – karakterističnoj tročetvrtinskoj mjeri. Umjerenim tempom (andante) koje uz povremena agogička odstupanja traje kroz cijelo djelo, harmonijskim progresijama, tečnošću melodije, karakterom i ritmom zaista predstavlja lepršavi ples latica cvijeća na laganom vjetru.

Djelo započinje četverotaktnim uvodom harmonijske progresije: tonika – dominantna, dominantna tonika što predstavlja korespondentni odgovor. Dinamika *mezzoforte* kojom djelo započinje prevladava i većim dijelom skladbe. Melodijska se linija javlja u najvišem glasu u dionici desne ruke praćena povremenim dvoglasjima ili akordima. Dionica lijeve ruke je većinom jednakog, za ritam valcera karakterističnog tročetvrtinskog pulsa, predstavljajući ujedno i harmonijsku bazu sastavljenu od triju četvrtinki tako da je prva četvrtinka najčešće oktava a ostale dvije akordi određene harmonije. Ponekad se u dionici lijeve ruke na krajevima fraza te većih ili manjih cjelina pojavljuju rastavljeni akordi.

Nakon uvoda u 5. taktu započinje „A“ dio u trajanju od 16 taktova i pisan u obliku velike glazbene periode koja se sastoji od dviju velikih osmerotaktnih rečenica čiji su početci isti a kadence različite. Kao što je već i u uvodu naznačeno i u ovom je dijelu - a i u svim kasnijim dijelovima - melodijska linija u najvišem glasu i u dionici desne ruke, a harmoniju donosi dionica lijeve ruke ali i desne koja istovremeno s melodijom donosi akorde ili samo dvoglasja određene harmonije. Prva tri takta čine toničku harmoniju uz zanimljivu trostruku apodaturu na teškoj dobi drugog takta („a“ na „g“, „fis“ na „g“ i „dis“ na „e“), potom slijedi dominantni septakord nakon kojega se pojavljuje dominantni septakord u funkciji dominante IV stupnja koji se rješava u kvintakord IV stupnja te smanjeni terckvartakord u funkciji dominante V stupnja koji se rješava u zaostajalični kvartsekstakord. Taj se zaostajalični kvartsekstakord preko jednog prohodnog (ton „es“) i jedne varijante izmjeničnog tona (ton „b“ odnosno enharmonijski „ais“) rješava u dominantni septakord. S obzirom na periodičnost ova se rečenica još jedanput ponavlja s tom razlikom da se sada nakon smanjenog terckvartakorda u funkciji dominante V stupnja ne pojavljuje zaostajalični kvartsekstakord već kvintakord II stupnja. Obje rečenice završavaju što je neuobičajeno jednako tj. dominantnim septakordom.

Iako se sastoji od više cjelina i puno je duži od „A“ dijela, „B“ dio koji započinje u 15. taktu i dalje slijedi osnovnu zamisao skladatelja te u tematskom smislu ne donosi bitnije promjene. Ono novo i najbitnije što „B“ dio donosi u odnosu na „A“ dio su česte i ponekad vrlo smjele modulacije. Naime, svaki dio nalazi se u novom tonalitetu. Prvi dio „B“ dijela čini deveterotaktna glazbena rečenica još uvijek u osnovnom tonalitetu. Harmonijski tok započinje toničkim kvintakordom nakon kojeg slijedi dominantni septakord, septakord II stupnja i sekundakord V stupnja koji se rješava u kvintakord I stupnja. S obzirom na to da septima u basu čini skok sa subdominante na toniku a ostali se glasovi rješavaju po načelu dominantna – tonika, ovakvo rješenje dominantnog sekundakorda ima bifunkcionalni značaj. Dominantni septakord u 19. taktu ima funkciju dominante IV stupnja i rješava se u molSKU subdominantu. Zadnja tri takta ove rečenice čine: zaostajalični kvartsekstakord, dominantni septakord i tonički kvintakord. U 24. taktu započinje drugi dio „B“ dijela kojeg čini jedna velika glazbena rečenica od 17 taktova fragmentarne strukture i nepravilnog oblika. Ova glazbena rečenica započinje u F – duru, a završava u B – duru. Prva modulacija je dijatonska i dešava se u 23. taktu gdje kvintakord I stupnja polaznog tonaliteta postaje kvintakordom V stupnja u F – duru. Izmjenom dominantnog septakorda i toničkog kvintakorda u prva četiri takta (t. 24 – 27) potvrđuje se i učvršćuje novi tonalitet. Dominantni septakord u funkciji dominante III stupnja u 28. taktu, rješava se u sljedećem taktu u kvintakord III stupnja. U 30. taktu pojavljuje se dominantni septakord u funkciji dominante za dominantu, nakon kojeg slijedi dominantni septakord i tonički kvintakord. U 33. taktu ponovno se pojavljuje dominantni septakord u funkciji dominante III stupnja, međutim, umjesto u treći rješava se u I stupanj. Zatim slijedi dominantni kvintsekstakord u funkciji dominante II stupnja koja se u sljedećem taktu i rješava u kvintakord II stupnja koji postaje kvintakordom VI stupnja u B – duru. Nejasno je da li je na trećoj dobi 36. takta u basu ton „H“ ili „Be“. Međutim, neovisno o tome 36. i 37. takt su tonalno vrlo nestabilni i neodređeni. Septakord II stupnja u 38. taktu te dominantni septakord i kvintakord prvog stupnja koji slijede nakon njega, ponovno jasno potvrđuju B – dur. Tonalnim skokom u D – dur skladatelj nas uvodi u treći dio „B“ dijela koji započinje u 41. taktu i koji se također sastoji od nekoliko dijelova. Prvi dio čini mala glazbena perioda koja se sastoji od dviju malih četverotaktnih glazbenih rečenica kod kojih prva završava kvintakordom prvog stupnja u tercnom položaju, a druga kvintakordom prvog stupnja u oktavnom položaju. Počeci obiju malih glazbenih rečenica sastoje se od toničkog kvintakorda, septakorda II stupnja i dominantnog septakorda. Na prijelazu iz 48. u 49. takt u kojem ujedno i započinje nova velika glazbena rečenica kromatskom modulacijom i to kromatskom promjenom kvintakorda „ d – fis – a“ u „d – f – a“, koji postaje kvintakordom II

stupnja u C – duru, vraćamo se u polazni tonalitet. Dominantni septakord u 50. taktu rješava se u dominantni septakord u funkciji dominante IV stupnja koji se kao takav i rješava u kvintakord IV stupnja s dodanom sekstom tj. u kvintsektakord II stupnja. Taj kvintsektakord II stupnja u C – duru postaje kvintsektakordom IV stupnja u a- molu i rješava se u 53. taktu u dominantni septakord koji se zatim u 54. taktu rješava u kvintakord prvog stupnja u A – duru, te tako dolazi do promjene tonskog roda, odnosno do mutacije iz a – mola u A – dur. Mala četverotaktna rečenica u G - duru koja započinje u 57. taktu, čini posljednji dio „B“ dijela. Modulacija iz A – dura u G – dur na prijelazu iz 56. u 57. takt napravljena je po analogiji na modulaciju iz 48. i 49. takta; kromatskom promjenom kvintakorda „a – cis – e“ u „a – c – e“, koji postaje kvintakordom II stupnja u G – duru, nakon kojega slijedi kvintakord I stupnja, dominantni septakord i ponovno kvintakord I, koji postaje kvintakordom V stupnja polaznog tonaliteta. Na zadnjoj dobi 60. takta uvodi se septima koja pojačava dominantnu funkciju koja prethodi ponovnom „A“ dijelu koji se sada pojavljuje skraćeno tj. ponavlja se samo prva rečenica glazbene periode nakon koje odmah slijedi *coda*, koja je vrlo kratka i koju bi s obzirom na vrlo siromašan sadržaj možda mogli shvatiti samo kao svojevrsno proširenje prve rečenice „A“ dijela kojim se samo potvrđuje osnovni tonalitet.

Oblik skladbe je: UVOD A B A' CODA

37

Musical score for measures 37-43. The score is written for piano in two staves. The right hand features a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and moving bass lines. The music concludes with a double bar line.

44

Musical score for measures 44-51. The score is written for piano in two staves. The right hand continues the melodic development with more complex rhythmic patterns, and the left hand maintains a steady accompaniment. The piece ends with a double bar line.

52

Musical score for measures 52-57. The score is written for piano in two staves. The right hand has a more active melodic line, and the left hand features a prominent bass line with some octave shifts. The music concludes with a double bar line.

58

D.S. al Coda CODA

Musical score for measures 58-64. The score is written for piano in two staves. The right hand has a melodic line that leads to a final cadence, and the left hand provides a simple accompaniment. The piece concludes with a double bar line and a coda symbol.

Zaključak

U mnogim razgovorima s Božidarom Baumgartenom, shvatila sam koliko je bitno za skladatelja pronaći vlastiti, originalan način izražavanja. Njega nije lako otkriti, spoznati, a niti slijediti u tolikoj mjeri da postane prepoznatljiv i prihvaćen. Upravo je takav put stvaranja odabrao skladatelj kojem je posvećen ovaj rad. On je uz svoje omiljene, svjetski poznate skladatelje iz razdoblja romantizma, čiji je stil itekako prepoznatljiv, ipak ostao vjeran vlastitom načinu izražavanja kojeg karakterizira topli, otočki, mediteranski prizvuk. Taj se način pokazao ispravnim, jer mu je ostao dosljedan u gotovo svim svojim djelima, bilo da se radi o glasovirskim minijaturama ili pak simfonijskim skladbama.

Iako je Baumgarten rođen u Zagrebu, školovao se u Rijeci, a nastanio u Malom Lošinju, ostao je vjeran otoku na kojem je osnovao obitelj, pronašao posao i profilirao se u skladateljskom smislu. Ljepota krajolika otoka pružila je izazov njegovoj mašti koja je rezultirala brojnim djelima koja zrcale zamišljenu sliku koju je skladatelj imao pred sobom dok je stvarao. Povodi za pisanje bili su različiti: ponekad se budio s idejom koju bi zatim realizirao uz pomoć klavira i programa za pisanje na računalu. Nekada je put nastanka skladbi bio drugačiji:

„Ponekad sjednem uz klavir i ideja se vrlo brzo stvori pri sviranju samo jednog akorda.“ (Baumgarten, intervju snimljen 26. 07. 2017.).

Osnovne ideje u većini slučajeva nalazi s lakoćom, a većinu vremena pri pisanju oduzima njihova nadgradnja:

„Uglavnom ja vrlo brzo stavim sve na papir, u roku od pola sata, sat, skladbu imam. Ali onda dolazi onaj teži dio posla – obrada. Ja kad imam jednu temu, ja nju lako razvijam. U početku sviram za klavirom i pišem jednolinijski šifriranu melodiju. Potom je razradim za određeni sastav.“ (Baumgarten, intervju, 2017).

Ukoliko stvara za sastave ili instrumente za koje nikad prije nije pisao, uvijek se informira o mogućnostima instrumenta i njegovim pojedinostima, kao što je to bio slučaj kod pisanja djela za marimbu i izvođača Filipa Merčepa ²⁶:

²⁶Jedan je od najdarovitijih glazbenika svoje generacije u Hrvatskoj i dobitnik mnogobrojnih nagrada i priznanja.

„Napisao sam za Merčepa, povodom njegovog nastupa na Osorskim glazbenim večerima, stupio s njim u kontakt, nikad nisam ništa pisao za udaraljke te sam ga pitao želi li čuti nešto novo. On je poslušao, rekao da je djelo lijepo, a ja nikad za taj instrument nisam pisao i tako je, istina, nastala jedna jedina moja skladba za udaraljke.“ (Baumgarten, intervju, 2017).

Skladatelj je skroman i samozatajan u toj mjeri da se nije najbolje snašao u trenutku nakon izvedbe njegovog djela:

„U Osoru je 2009. g. nastupila Hrvatska komorna filharmonija pod vodstvom maestra Berislava Šipuća, a na programu je bila i *Lošinjska romansa*. Na kraju izvedbe, ostao sam sjediti dok me maestro čekao da se predstavim. Bio sam toliko uzbuđen zbog same izvedbe i koncerta da sam propustio priliku predstaviti se publici. Ni sam nisam znao što napraviti u tom trenutku, no publika se zato nakon koncerta raspitivala čija je *Lošinjska romansa* i tko je autor te divne skladbe. Njihov interes za moju skladbu mi je bio neizmjerljivo drag.“ (Baumgarten, intervju, 2017).

Baumgartena je domaća publika vrlo brzo prihvatila na koncertima gdje je prvi put pokazao svoje skladateljske mogućnosti. Već na prvom takvom koncertu, Malom Lošinj 2013. godine prvog dana rujna Baumgartena su upoznali brojni njegovi sugrađani koji su vapili za slušanjem kvalitetne glazbe u kojoj će prepoznavati prvine podneblja u kojem živi. Prepoznali su kvalitetu u njegovoj glazbi u kojoj osjećamo veliku strast u laganom tempu, a u isto vrijeme mirnoću u tenziji harmonijskih progresija, lakoću orkestralne igre i originalnost melodija obojanih komornim zvukom. Njegova glazba, možemo to zaključiti već pri prvom slušanju - opušta, veseli, smiruje, čini svakodnevicu ugodnom. Kada bismo je morali ukratko opisati, rekli bismo da nije „teška“ za razumijevanje, ona nije ni „laka“ po svojoj fakturi, ali je svakako posebna u svojoj jednostavnosti i skladu.

U prilog boljem razumijevanju Baumgartenova rada, prilikom obrane završnog rada bit će izvedena njegova skladba *Zanos*.

Literatura

Družba sestara Presvetog Srca Isusova (12.08.2017.). Dostupno na <http://www.sestre-scj.hr/showitem/povijest-druzbe>

Glazbena škola Ivana Matetića Ronjgova (17.08.2017.). Dostupno na <http://www.ogs-imateticaronjgova-ri.skole.hr/dodaci/Godisnji-plan-i-program-rada.pdf>

Gudački kvartet Cadenza Zagreb (12.08.2017.). Dostupno na <http://kvartetcadenza-zagreb.blogspot.hr>

Hrvatski komorni orkestar (10.08.2017.). Dostupno na www.hrvatski-komorni-orkestar.com

Koncerta direkcija Zagreb (17.08.2017.). Dostupno na www.kdz.hr/index.php/hr/glazbeni-prsten-arhiva/2229-gudacki-kvartet-rucner-2011-03-25-19-30-00-hr

Muzički informativni centar (10.08.2017.). Dostupno na <http://quercus.mic.hr/quercus/person/461>

Purić, B. (2010). Baumgarten u izvedbi ZG – solista, *Otočki vjesnik*, 29

Purić, B. (2010). Dubrovački gudači izveli Baumgartenove skladbe, *Otočki vjesnik*, 23

Purić, B. (2011). Dubrovčani izveli Baumgartena, *Otočki vjesnik*, 21

Purić, B. (2013). Izvedena djela Božidara Baumgartena, *Novi list*, 23

Purić, B. (2011). Nastup u Lisinskom, *Otočki vjesnik*, 20

Schola Cantorum Rijeka (17.08.2017.). Dostupno na <http://scholacantorumrijeka.wix.com/home#!o-nama>

Stahuljak, Z. (2009). Šipuševa glazba na Paveseove stihove, *Vjesnik*, 34

Šulc, Z. (2013). Čisti užitek muziciranja, *Novi list, Mediteran*, 6

Zagrebački solisti (10.08.2017.). Dostupno na <http://zagrebacki-solisti.com/zagrebacki-solisti/biografija-ansambla/>

Žic, Lj. (2010). Stilska preglednost i kreativnost izričaja, *Novi list*, 24

Sažetak

Skladateljev životopis i skladateljski rad opisan je vrlo detaljno u ovom radu. Počevši od njegovog djetinjstva i obrazovanja, preko samih početaka skladanja i opisa posla koji je jednim dijelom utjecao na skladanje, pa sve do popisa skladbi, Baumgarten je predstavljen kao skladatelj brojnog i raznolikog opusa skladbi. Jedan je od aktivnih skladatelja u Hrvatskoj koji se promovira nastupima i surađuje s brojnim glazbenicima. Iz analize njegovih djela možemo zaključiti da upotrebljava specifičnu harmonijsku progresiju, ali da ipak melodija vodi glavnu riječ. U bogatom opusu, koji broji i simfonijska i komorna i klavirska i zbarska djela, može se pronaći jedinstvena kombinacija zabavne note i neoklasicističkog stila, koja je temeljena na programnoj glazbi. Upravo programnošću glazbe Baumgarten donosi sliku otoka Lošinja koji je često inspiracija njegovih djela.

Ključne riječi: Božidar Baumgarten, životopis, skladateljski rad, opus skladbi.

Summary

The composer's biography and composer's work are described in detail in this work. Beginning with his childhood and education, through the very beginnings of composing and describing the work that in part contributed to the composing, to the list of compositions, Baumgarten was presented as a composer of numerous and varied opus of compositions. He is one of the active composers in Croatia who promotes performances and collaborates with numerous musicians. By analyzing his works, it can be said to use specific harmonic progression, but yet melody is the main word. In a rich opus that counts both symphony and chamber and piano and choral works, one can find a unique combination of popular notes and classics based on music. With Baumgarten's program music, the image of the island of Lošinj is often inspiration for his works.

Keywords: Božidar Baumgarten, biography, composing work, list of compositions.